

"Тигр, тигр!"

Редьярд Кіплінг

Перекладач Юр. Сірий

— Ну, як полювалось?.. Вже день загорівсь.

— О, брате, чекав я, і змерз і стомивсь.

— А як твоя здобич? убита була?

— О, брате, та здобич здорова втікла.

— А де-ж твоя сила?.. пишався ти нею...

— Ох, витекла сила із кров'ю моєю.

— Куди— ж поспішаєш по нетрях без сили?

— Іду, о мій брате, шукати могили.

Коли Моуглі пішов з лігва Вовчиці, після того непорозуміння з родиною вовків на скелі Ради, він спустився в долину, до з'ораних і засіяних степів селян. Але лишатись тут він не мав охоти: нетрі дуже близько, а там жив його лютий ворог. Через те він скоренько поминув село і тихо пішов дорогою, що вилася нерівно в долині. Пройшовши з двадцять миль, він опинився в місцевості зовсім йому незнайомій. Перед ним простягалася велика площа, перевита скелями та перерізана ярами. З одного боку тулилося маленьке село, а з другого густі нетрі спускалися до самих пасовиськ і там кінчалися, як відрізані. В долині паслася скотина, а коли Моуглі наблизився до череди, то маленькі хлопчаки-пастухи, побачивши його, почали голосно кричати і з жахом геть розбіглися, а прибудні собаки, що завжди сновигають коло сел індусів, почали на його гавкати. Не дивлячись на се, Моуглі йшов далі до села, бо був страшенно голодний. Коли він підійшов до воріт, то побачив, що перед ним була накладена ціла копиця терну.

Йому часто траплялися такі перепони в часи нічних полювань за їжою. "Еге! — подумав він. — Виходить, що й тут бояться мешканців нетрів".

Він сів коло воріт, а як побачив людину, що наближалася до нього, то встав, розтулив рота і засунув туди пальця, щоб показати, що він голодний.

Чоловік витріщив на нього очі, а потім подався вздовж у лиці, кричучи та кличучи жерця.

Високий, товстий жрець, одягнений в біле, з жовтими та червоними плямами на лобі, наблизився до воріт. Разом з ним з'явилося найменше як сто душ селян, котрі втопчили очі в Моуглі і почали всі разом кричати та тикати пальцями.

— Як дивно поводитьься людська родина, — подумав Моуглі. — Між усіма звірями тільки малпи здатні так поводитись як вони. — І відкинувши назад своє волосся, він насупив брови і подався на натовп.

— Чого ж ви злякалися? — сказав жрець.

— Гляньте ви, які у нього шрами на руках, та на ногах. То рани позаживали. Він виріс між вовками і втік з нетрів!

Справді, коли Моуглі бавився з вовчатами, то вони часто незнарошне досить боляче кусали його, від чого на руках і на ногах у нього лишилися білі плями. Але він сам ніколи не міг би назвати їх ранами: йому відомо було, що таке справжня рана!

— Ой, бідний хлопчику! — закричали в один голос дві чи три жінки. — Воно все скусане вовками! А яке воно славнюсіньке! Погляньте, очиці йому горять, як огонь. Справді, Месуа, він трохи нагадує твого хлопця, того, що тигр украв.

— Пустіть мене подивитись, — сказала жінка з важкими перстнями мідяними на руках і на ногах: так, справді! Він дуже худий, але погляд у нього точнісенечко такий, як і в мого хлопця!

Жрець був людиною догадливою. Йому відомо було, що чоловік Месуа був при достатках: тут можна буде де чим пожитись. Жрець звів очі в гору і урочисто промовив:

— Те, що нетрі взяли, — вони звертають назад. — Візьми, сестро, хлопця до себе в хату і не забудь подякувати жрецеві, що передбачає далеку будучину і може наперед бачити людську долю.

"Присягаюсь биком, що мене викупив, — подумав Моуглі: — всі ці розмови не варті одного погляду нашої родини. Але нема чого робити: раз я людина, то мушу бути людиною!"

Натовп розступився; жінка поманила пальцем Моуглі, щоб він ішов за нею в хату. Там стояло червоне ліжко, велика скриня з глини з опуклими малюнками смішних подій, з півдюжини мідяних горшків і подоба індуського бога в невеличкім закапелку, а на стіні висіло справжнє дзеркало.

Месуа дала Моуглі хліба з молоком, а потім поклала йому руку на голову і подивилася в очі. Вона гадала, що може й справді її власний син повернувся з нетрів, куди потяг його тигр.

— Нато, Нато! — ніжно промовила вона ймення сина... Але по обличчі Моуглі видно було, що він ніколи такого ймення не чув.

— Пригадуєш ти день той, коли я дала тобі нові черевики?

Вона доторкнулася його ноги, що була така міцна, як ріг буйвола. — Ні, — з сумом сказала вона, — твої ноги ніколи й не бачили черевиків; але у тебе очі цілком такі, як і в Нато, і ти будеш моїм сином!

Моуглі було і душно і тісно в хаті: до сього часу у нього над головою завжди було тільки небо. Він глянув на солом'яну оселю і з радістю подумав, що крізь неї легко вибратись на волю: він помітив також, що вікно не мало засува.

"Яка радість бути людиною, — подумав він, — не розуміючи людської мови? Я не можу розтулити рота і такий же дурень тут, як людина, що попала б до нас в нетрі. Треба навчитись говорити по-людському".

Живучи між вовками він часто в жарт перекривляв та знімав зразки того, як кричать кози, або хрюкає свиня. А тому, коли Месуа вимовляла яке-небудь слово, то він повторював його досить добре, і, поки звечоріло, виучився вимовляти багато назв різних річей, що були в хаті. Коли настав час лягати спати, то Моуглі ні за що не хотів

лягати в хаті, що була схожа на лапку, а коли хазяїни замкнули двері, то він вискочив у вікно.

— Дай йому спокій, — сказав Месуа чоловік. — Пригадай, що до сього часу він ніколи не спав на ліжку. Коли він справді посланий замість нашого сина, то нікуди не втіче.

Моуглі вийшов в поле і вмостився на високій траві. Не встиг він ще й очей заплющити, аж ось м'який сірий ніс просунувся йому під бороду.

— Пхе! — сказав Сірий Брат (старший син вовчиці), — ти ввесь провонявся димом та смалятиною, зовсім як людина. Прокинься, маленький мій братіку! Я приніс тобі новини.

— Чи всі здорові в нетрах? — спитав Моуглі, обнімаючи його.

— Та всі, крім тих вовків, котрим ти посмалив шерсть червоною квіткою. Ну, слухай же: Шер-хан пішов і буде полювати десь далеко від нас, поки не заросте шерстю, — а ти його добре почастував. Але він побожився, що як тільки повернеться, то конче уб'є тебе.

— Ну, се ще побачимо! Я теж дав маленьку обіцянку. Але я все-таки дуже радий, що ти приніс мені звістки з нетрів. Принось частіше їх, сіренький братіку! Сьогодні я зморився, — страшенно стомився від усього нового, що довелося мені побачити.

— Ти не забудеш, що ти вовк? Люди не примусять тебе забути се? — з тривогою спитав Сірий Брат.

— Ніколи! Я завжди буду пам'ятати, що ми у нашій лігві любили одно одного; але я ніколи не забуду і того, що мене вигнали з родини.

— Не забувай також, що тебе можуть вигнати і з цієї родини. — Люди, бач, тільки люди, братіку, і мова їх схожа на скрекотіння жаб. Коли я прийду до тебе іншим разом, то буду чекати тебе в очеретах, там де кінчатся пасовиська.

Три місяці після тої ночі, Моуглі майже зовсім не виходив з села, бо дуже уважно приглядався до нових для нього порядків. Одягли його в одягу, але вона дуже йому не подобалась. Потім пояснили йому, що таке гроші, потреби яких він зовсім не розумів, і нарешті почали вчити його орати, і се було для нього зовсім новою працею. Більш усього мучило і дражнило його поводження селянських дітей. На щастя, звичайні нетрів навчили його стримувати себе; там все залежить від уміння стримувати себе, — без того не проживеш! Але ж коли діти глузували з нього, що він не бере участі в їх забавах, або не так вимовляє де-які слова, то він ледве стримував себе, щоб не кинутись і не розірвати їх на шматки. Тільки думка, що для мислвця сором убивати маленьких голих дітей, спиняла його. Він сам не почував своєї сили. В нетрах він лічився несильним, порівнюючи до звірів, але поселяне говорили, що він сильний, як віл. Він нічого не боявся і був дуже сміливий.

Одного разу, коли жрець хотів вияснити йому, що бог в церкві буде гніватись на нього, як що він буде їсти з магнових дерев його жрецеві овочі, Моуглі взяв ідола, приніс його в жрецеву хату і прохав, щоб той розгнівив бога, а він з радістю вступить з ним у бійку. Вийшов страшенний переполох. Жрець якось то замняв се діло; але

чоловікові Месуа довелося заплатити жрецеві досить велику суму срібла, щоб заспокоїти розгніваного бога.

Ріжниці в званнях, що так відрізняють одну людину від другої, Моуглі теж зовсім не визнавав. Коли осел гончара було засне у ямі, звідки добували глину, то Моуглі витягав його звідти за хвоста; а коли гончар збірався на базар, то він помагав йому складати горшки на осла. Всі гадали, що робити так сором, бо гончар належав до нижчого розряду людей, а тим більш його осел. Коли жрець звернув на се його увагу, то Моуглі загрозив, що він і його покладе на осла разом з горшками. Жрець звернувся тоді до чоловіка Месуа і порадив йому дати Моуглі як нашвидче яку-небудь сталу роботу. Другого дня сільський староста сказав, що він призначається чередником, тому повинен буде вигонити на пасовисько буйволів і стерегти їх, поки вони пасуться.

Моуглі був дуже задоволений з такої посади. Через те, що він тепер належав до людей урядових, — то увечері підійшов до гуртка, що збірався щодня під великим фіговим деревом. Се було щось подібне до селянського клубу. Сюди приходили: старшина, вартовий нічний, цірульник, що знав всі селянські брехні, і старий Булдео, стрілець, котрий мав і рушницю. Вони сиділи тут, курили і гомоніли. Малпи плигали і теж пащикували щось собі на вершечках дерев. В щілині жила гадюка кобра, котрій що-ночі ставили в посудині молоко, бо вважали її за святощ. Всі сідали круг дерева і досиживали майже до досвітка. Вони оповідали один одному різні надзвичайні історії про людей, богів та духів. Стрілець Булдео визначався між усіма, бо вмів оповідати про звірів такі страшні речі, що діти з переляку не знали, куди діватись. Найчастіше говорили про звірів, бо нетрі підходили майже до самого села. Сарни і дикі вепрі їли збіжжя селян, а инколи то й люди гинули, бо їх смерком хапав тигр як-раз коло сільських воріт.

Моуглі, котрий дуже добре знав про життя звірів, затуляв обличчя, щоб не помітили, як він сміється, слухаючи оповідання Булдео.

Між иншим Булдео запевняв усіх, ніби то той тигр, що вкрав у Месуа сина, був вовкулакою, і що в ньому жила душа лютого старого здирщика, що вмер кілька літ тому.

— Я цілком в тому переконаний, — казав Булдео, — бо ж і здирщик шкутильгав від того, що його вдарило по нозі під час пожежі, коли палили йому рахункові книги: а сей тигр також шкутильгає, се видно по його сліду.

— А так, так! Се правда, — згожувалися сиві діди, киваючи головами.

— Які дурниці! — закричав Моуглі. — Та той тигр шкутильгає змалечку, — се всякому відомо. Та крім того, хіба ж могла перейти в такого звіря здирщикова душа, котрий ще боязкіший за шакала? Се все дитячі вигадки!

Булдео не міг і слова промовити від здивовання, а старшина аж очі вирячив.

— Еге! Сей хлопчисько з нетрів, так? — промовив нарешті Булдео. — Коли ти лічиш себе таким розумним, то краще віднеси тигрову пащу до Канхивари, бо уряд призначив за його голову сотню рупій. Сиди і мовчи, коли старші говорять, от і все!

— Так, як раз був час дати хлопцеві роботу; хай собі наглядає за чередою, — сказав

старшина в той час, як Булдео прискав та відсапувався після слів Моуглі.

Пастухами у індусів звичайно бувають хлопчачки. Рано йдуть вони з чередками буйволів на пасовиська, наглядають за ними цілий день, а увечері приганяють їх додому. Дивно те, що буйволи, котрі мняли б ногами білу людину, терплять покірно від хлопчачків, які ледве дістають їм до носа, і крик і погрози і стусани. А дітям з буйволами нема чого боятись, бо навіть тигр не наслідуються напасти на череду! Але ж коли діти розбредуться по квітці, або ящерок ловити, то частенько там гинуть.

Моуглі, вмостившись на спину найкращому буйволу, що звався Рама, до світа рано проїхав улицею через все село, і сизі буйволи з довгими назад загнутими рогами, та сердитими очима виходили з своїх обор і одні за другими прилучалися до його. Всі хлопці-пастухи зрозуміли, що Моуглі буде між ними отаманом. Він підганяв буйволів довгим гладеньким бамбуком[1] і сказав одному хлопцеві, щоб він пас увесь скот сам окремо, і не відходив від череди, а сам він піде з буйволами. Індуський товар пасеться на скелях, кущах і невеликих ярах, а буйволи звичайно тримаються біля болот, коло місцевостей вкритих мулякою, бо люблять барложитись в грязюці, вилежуватись там проти сонця. Моуглі пригнав своїх буйволів до найдавшого кінця рівнини, де протікала річка Вайн-Ганга, з нетрів. Він скочив зі спини Рами і пішов до бамбуків, бо там вже давно чекав його Сірий Брат.

— Ой! — промовив Сірий Брат, — я чекаю тут тебе вже кілька день. Що то значить, що ти пасеш череду?

— Мені призначили сю роботу, — відповів Моуглі, — я тепер селянський чередник. Маєш відомости про Шер-хана?

— Він повернувся в наші місцевости і довго чекав тебе. Тепер знову пішов геть, бо за останні часи полювання було кепське. Але все-ж таки казав, що конче уб'є тебе.

— Ну й гаразд, — відповів Моуглі. — До того часу, аж поки він не вернеться, приходить що-дня на сю скелю, щоб бачив я тебе, як тільки вийду з села. Коли ж тобі не можна буде, пошли кого-небудь з братів. А коли повернеться Шер-хан, то жди мене під великим деревом, що стоїть посеред долини. Я не маю найменшого бажання лізти в пельку до тої гидоти.

Попрощавшись з братом, Моуглі вибрав місце в холодку і ліг спати, а буйволи паслися коло нього.

Догляд за чередою в Індії не потребує найменшої праці. Скотина попаски йде, ламає тільки, мурчить, лягає, а потім знову встає. Ревіння не чути. А буйволи й зовсім тихо поводяться: вони лізуть в густу грязюку один за одним, лізуть доти, доки лишаються зверху тільки їх писки, та витріщені блакитні очі, — та так і лежать в грязюці нерухомо, як гори. Чередники-хлопчачки то засипали, то знову прокидалися; плели з сухої трави маленькі кошики і збирали туди коників-стрибунців, або ловили двох стрибунців, нацьковували одного на другого, а ті вже собі билися. — Вони низали разки намиста з червоних та чорних горіхів, стежили за ящіркою, що грілася на скелі, або за гадюкою, що ловила жабу. Потім вони починали співати довгі, довгі пісні, закінчуючи їх якимись чудними тамтешніми рулядами. День здавався їм таким довгим, як иншій людині все її

життя. Іноді робили вони з грязюки палаці, маленьких людей, коней і буйволів. Вкладали в руки тим людям бамбукові ломачки і уявляли, що то королі, а решта ляльок їх військо, або, що то — боги, та їм і кланялися. Нарешті наставав і вечір. Діти кричали, буйволи нехотя вилізали з густої грязюки, та з таким гуком, ніби тут хто палив раз-пораз з рушниць. Всі тоді сунули до села, куди манили їх тремтячі огники.

День в день вигонив Моуглі буйволів на пашу, день в день бачив він спину Сірого Брата за півтори милі від долини (Шер-хан, виходить, ще не повернувся) і день в день лежав він на траві, та мріяв про минуле життя в нетрях. Коли-б Шер-хан і наважився напасти на нього несподівано, то Моуглі почув би його ступні в ті тихі літні дні.

Нарешті, одного ранку він не побачив більше на скелі Сірого Брата. Він посміхнувся і погнав буйволів до того дерева, де вони умовилися зустрінутися з братом.

— Шер-хан стеріг тебе цілий місяць, в тій надії, що вихопить тебе з череди. Минулої ночі він пройшов через гори разом з Табаки, по твоєму теплому сліду; — сказав зітхаючи вовк. Шерсть на нім ставала як щетина.

Моуглі насупив брови.

— Я не боюся Шер-хана, але ж Табаки хитрий.

— Та його нема чого боятися, — відповідав облизуючись Сірий брат. — Я зустрів Табаки смерком, тепер про всі свої хитрощі оповідав він шулікам, але де-що й мені розповів перш, ніж я йому перебив спину. Шер-хан хоче підстерегти тебе сьогодні у вечері під ворітьми села, і тільки тебе, а не іншого кого. Він лежить тепер у глибокій балці Вайн-Ганги.

— А їв він сьогодні, чи має полювати натщесерце? — спитав Моуглі. Се було для нього питанням смерти і життя.

— У досвіта ззів він вепря, а потім води напився. А вже Шер-хан не буде поста держати навіть тоді, коли збирається віддячити своєму ворогові!

— Ой, дурень, дурень! Він зробив, як дитина! То він наївся, напився, та ще гадає, що я буду чекати, поки він і виспить! Куди ж тепер йому битися! Коли-б нас було здесяток, ми змогли-б його тепер подужати сонного. Яка шкода, що я не розумію буйволячої мови. Треба, щоб вони відчули, що він тут, а то так не нападуть. — Моуглі приклав пальця до рота і замислився.

— Шер-хан лежить в глибокій балці Вайн-Ганги; та вона ж прилягає до рівнини, що звідси не більш як на пів милі завдальшки. Я можу череду привести кругом через нетрі, а потім спуститись до неї; — але-ж він тоді втіче з того краю, що нижче. Нам треба загородити і сей край. Сірий Брате! чи не можеш ти розлучити череду на двоє? Зроби се для мене!

— Се для тебе зробить інший, — я привів з собою дотепного помічника.

Сірий Брат відійшов і майнув в печеру. Звідти з'явилася велика сіра голова, добре знайома Моуглі і раптом гірське повітря оголосилося скаженим виттям на всі нетрі — вовковим криком в південь.

— Акело, Акело! — закричав Моуглі, ляпаючи руками. — Я знав, що ти не забудеш про мене! Перед нами важке стоїть діло. Розлучи череду надвоє, Акело! Зажени

буйволиць та телят в один бік, а буйволів у другий.

Обидва вовки кинулися до череди, що підняла голови і ревла. Вовки почали кидатися то в один, то в другий бік, і розлучили її на дві частини. В одній були буйволиці з телятами; вони дивилися злісно і тупали ногами, та були напоготові знищити вовка, як тільки він спиниться. В другій частині були всі буйволи старі і молоді; вони теж ревіли й тупали ногами. Вигляд у них був ще грізніший, але в дійсності вони не такі страшні, бо їм не доводиться захищати дітей.

— Що ж тепер робити? — промовив засапуючись Акела. — Вони хочуть знову зійтись.

Моуглі сів на спину Рами.

— Жени биків, Акело, вліво! А ти, Сірий Брате, як ми відійдемо, збери буйволиць, та жени їх до долішнього краю балки.

— Аж куди? — спитав Сірий Брат, чекаючи та вищирівши білі зуби.

— Аж поки боки балки не стануть такими високими, що Шер-хан не зможе вилізти по них з яру. Задерж їх там, поки ми прийдемо.

Буйволи тікали від Акели, і він погнав їх далеко вліво, а Сірий Брат став перед буйволихами і коли вони кинулися до нього, то він побіг до долішнього краю балки.

— Чудово все зроблено! — сказав Моуглі. — Коли ти, Акело, ще раз кинешся до них, то вони зовсім добре побіжать... Обережніше, Акело, обережніше! Один зайвий ще плижок і буйволи нападуться на тебе. Еге, се трудніше, ніж полювання за козами! Чи думав ти, що сі тварюки можуть так скоро бігати?

— Колись то я полював за ними, — захекавшись і ввесь в пилюці, відповідав Акела.

— Навернути їх до нетрів?

— Наверни! Швидче наверни їх! Рама зовсім сказився від лютости. О, коли б я тільки міг ростолкувати йому, в чім тут річ! Буйволи звернули вправо і влізли в гущавину кущів.

А в той час хлопчаки, що недалеко пасли череду, подалися до села так хутко, як тільки могли нести їх ноги. Вони бігли і кричали, що буйволи показалися і повтікали.

Плян у Моуглі був дуже простий. Він хотів обійти в горах півколом, підійти до горішнього краю балки, а потім погнати буйволів вниз і захопити Шер-хана так, щоб він опинився між буйволами з одного боку і буйволихами з другого. Він знав, що Шер-хан після їжі та питва не буде здатним до бійки і не вилізе з балки, бо боки її такі круті, як стіни.

Акела кинувся далеко назад, провів там разів зо два, щоб примусити йти тих, що відстали, а Моуглі старався заспокоїти збентежену череду. Позаяк вони не хотіли надходити дуже близько до балки, боячись, що тигр почує їх, то їм довелося обходити далеко і робити великий круг. Нарешті вони навернули роздратованих буйволів до зеленої долини, що доходила аж до горішнього краю балки і круто спускалася в неї. Далеко, далеко простягалися над ними долини, котрі видко було крізь вершечки дерев. Але Моуглі і не глянув туди.

Він подивився на боки балки і з радістю побачив, що вони спускалися простопадно,

як стіни, і заросли виноградниками та іншими крученими рослинами, що не могли стати в допомозі тигрові, коли-б він схотів тікати тою дорогою.

— Дай їм спочинок, Акело! — сказав Моуглі здіймаючи руки вгору. — Вони ще не чують його. Дай їм спочити!... Я хочу, щоб Шер-хан знав, хто прийшов до нього. Тепер він у наших руках.

Він приклав руку до рота і закричав у балку, — так що луна покотилася з скелі на скелю.

Через який час вони зачули довгий сонний рев ситого тигра: він тільки що прокинувся.

— Хто кличе? — заревів Шер-хан. А вродливий павич звився над проваллям з пронизуючим криком.

— Я — Моуглі! Ти, убивце скотини, настав твій час іти на Склею Ради... Вниз жени їх, вниз, Акело! Вниз, Рамо! вниз!

Буйволи спинилися були на хвилинку коло спуску, але Акела завив на все горло охотницький заклик і буйволи посунули так швидко, як гірські потоки. Тепер вже вони не могли спинитись — і неслися збиваючи по дорозі каміння, та здіймаючи цілі хмари порошу. Перш, ніж добігти до балки, Рама вже почув Шер-хана і люто заревів.

— А! — сказав Моуглі сидячи верхом на Рамі. — Тепер ти зрозумів в чім річ!

І лава чорних ріг, вкритих піною писків, та диких очей ще з більшою злістю валила в балку, нагадуючи великі каміння, що котилися під натиском повіні. Більш слабі були збиті до стін балки і своїми боками виривали виноград та кручені рослини. Буйволи розуміли, яке діло мусять вони тепер зробити: проти такої сили не вистойть навіть тигр!

Шер-хан почув грім від тупотіння і подався, шукаючи по боках місця, де б було можна вилізти. Але балка вузька, стіни здіймаються сторч і тигр бачив, що вгору вийти не можна. А до того ще він після їжі та питва обважнів, і йому зовсім не до бійки було. Шер-хан подався навікача, вниз по балці.

Череда, розхлюпуючи на всі боки воду, з ревами промайнула через струмок, коло котрого недавно спочивав тигр, і подалася далі. Моуглі вже чує, як ревуть буйволихи далеко внизу балки, і бачить, що Шер-хан повернув назад і біжить до буйволів. Тигр розміркував так, що краще йому зустрінутись з буйволами, ніж з буйволихами, котрі захищають своїх дітей. Рама кинувся наперед. Ось Моуглі вже відчуває, що він сказано топче ногами щось м'яке...

Тигра задавили...

Рама, ломаючи все по дорозі, кидається до протилежної череди. Буйволи й буйволихи зійшлися тепер в узькій проваллі.

Всі вони сказано ревли, тупали в землю ногами. Моуглі скочив з шиї Рами і почав ломакою прочищати собі дорогу між буйволами.

— Поспішай, Акело! Порозгоняй їх, а то вони почнуть тепер битись між собою.

— Ей, Рамо!... Ей, ей дітки! Заспокойтесь, заспокойтесь! Вже все скінчено!

Акела та Сірий Брат знову почали бігати кругом буйволів, кусати їх за ноги, та примушувати повернутись назад. Нарешті Моуглі пощастило повернути назад Раму, а

решта пішла за ним і ціла череда потроху заспокоїлася.

Шер-хан лежав бездиханний, і над ним вже літали шуліки.

— Брати!... він помер як собака, — сказав Моуглі, дістаючи ножа, що завжди з того часу, як прийшов він до людей, був при нім. — Ох, якою ж гарною буде шкура його на Скелі Ради! Треба швидче братись до роботи.

Звичайний хлопець не насмілювався б і думати про те, щоб зідрати шкуру з такого величезного тигра; але Моуглі знав краще всякого іншого, як сидить на звірові шкура, та як її зідрати. Все таки робота ся була важкою, і Моуглі вовтузився коло сеї роботи більш години.

А вовки сиділи висолопивши язика, або підходили, щоб допомогти йому, коли він прохав.

Раптом хтось доторкнувся до плеча Моуглі.

Він оглянувся і побачив Булдео з рушницею.

Діти розказали йому на селі про те, куди побігли буйволи, і Булдео прийшов сердитий, для того, щоб вилаяти Моуглі за недогляд череди. Вовки поховалися, як тільки побачили людину з рушницею.

— Що се за дурниці! — грізно сказав Булдео. — Ти гадаєш, що можеш зідрати шкуру з тигра? Де буйволи його вбили? Диви! та се ж кривий тигр, що за голову його обіцяли сто рупій! Чудово, чудово, ми не звернемо уваги на те, що ти допустив до того, що череда розбрелася, а може ще я тобі дам одну рупію в нагороду, після того, як одвезу шкуру до Канхпвари.

Булдео дістав з-за пояса губку й кресало, щоб обсмажити вуси тигрові. Де-які з тубольців роблять се для того, щоб захистити себе від духу вбитого звіря, що ніби то може ходити по землі.

— Гм! — промовив Моуглі, здираючи шкуру з передньої лапи. — Так ти хочеш відвезти шкуру до Канхивари, взяти там нагороду і з ласки дати мені одну рупію? Ну, а я тобі скажу, що шкура потрібна мені самому. А ну, діду, прийми геть огонь!

— Як ти смієш говорити так, злидота, з найкращим на все село стрільцем? Талан твій та дурість буйволів допомогли убити тигра. Тигр тільки що наївся, а то-б він не прийшов сюди за двадцять миль в такий час дня. Ти навіть шкури зідрати з нього не можеш як слід, паганий хлопчисько! І ти ще насмілюєшся говорити мені, — мені, Булдео, щоб я не смалив йому вусів! Отже Моуглі, я не дам тобі нічого зі ста рупій, але за те добре наб'ю!

— Присягаюсь биком, що мене викупив! — закричав Моуглі, поспішаючи дійти до плеча тигрового. — Що я — цілий день чи що буду паятати з старою малпою? Ходи сюди, Акело, сей чоловік надокучив мені.

Булдео, що стояв біля тигрової голови, раптом падає на траву і бачить вовка, що стоїть вже над ним вищірівши зуби, а Моуглі спокійно собі здирає шкуру з тигра, ніби то тут нічого й не було.

— Так! — сказав Моуглі крізь зуби. — А ти все ж таки робиш не по правді, Булдео! Ти не хочеш уділити мені нічого зі ста рупій.

А в мене з тим кривим тигром була давня, і дуже давня ворожнеча, — і ось я поборов!

Правду треба сказати, що коли б Булдео був молодшим літ на десять, то спробував би поборотись з Акелою, коли б зустрівся з ним в лісі. Але ж вовк, що слухає так хлопця, котрий має якісь рахунки з тигром, о, се не звичайний вовк... "Розуміється, що се був ворожбит, чарівник", думав Булдео. Він не знав, чи визволить його той дукачик чудодійний, що він носив на шиї. Стрілець лежав тихо, тихо, не осмілюючись і поворухнутись, та чекаючи що хвилини, що Моуглі також перекинеться на тигра.

— Великий королю! Володарю! — сказав стрілець хрипким голосом, думаючи, що Моуглі змилюється.

— Ну! — відповів хлопець, неповертаючи до нього голову і посміхаючись.

— Я — старий. Я не знав, хто ти, я рахував тебе простим чередником. Чи можу я встати й піти, чи велиш чекати, поки твій охоронець розірве мене на шматки?

— Іди, іди собі геть! Тільки надалі гляди не втручайся в мої діла. Пустити його Акело!

Булдео заколихав до села так хутко, як тільки міг, і тільки вряди-годи оглядався, щоб впевнитись, чи не перекинувся Моуглі у якого-небудь звіря. Прийшовши в село, він зразу ж почав оповідати про те, що з ним трапилося, а жрець з суворим обличчям вислухав історію про чари хлопця чередника.

Моуглі між тим провадив свою роботу: вже смеркло, як він за поміччю вовків зідрав таки з тигра шкуру.

— Треба нам заховати її і відігнати буйволів додому. Поможі мені, Акело, зібрати їх!

Череда зібралася і пішла, обкутана вечірнім туманом. Надходячи до села, Моуглі бачить вогні, чує звони і згуки в церкві. Майже все село дожидало його коло воріт.

"Се тому, що я вбив Шер-хана" — подумав Моуглі.

Але раптом град каміння просвистів коло його вух, почулися крики селян:

— Відьмаче! Вовчий сину! Чорте з нетрів! Геть від нас! Іди геть чим-дуж, а то жрець перекине тебе знову у вовка! Стріляй, Булдео, стріляй!

Стара рушниця голосно бахнула і один буйвол заревів від болю...

— Знову чаклунство! — закричали селяне.

— Він може відвертати від себе кулі... Та ви тільки гляньте! Булдео, та то-ж твій буйвол! Ти підстрелив свого власного буйвола! Звичайно, се чаклунство!...

— Що се означає? — спитав здивовано Моуглі, коли полетіли на нього каміння все частіше, та частіше.

— Одначе вони не кращі нашої родини, — сі твої брати — люди, — сказав Акела, спокійно сідаючи. — Вони також хочуть прогнати тебе.

— Вовче! Сину вовчий! Тікай! — закричав жрець, вимахуючи перед собою гилькою святого якогось дерева.

— Знову мене проганяють, — сказав Моуглі. — Минулого разу за те, що я людина, а тепер за те, що вовк. Ходім, Акело!

Одна тільки жінка, — то була Месуа, — підбігла до хлопця і закричала:

— О, сину мій, сину! Вони кажуть, що ти ворожбит, що коли ти схочеш — то можеш перекинутись у звіря. Я не вірю тому, але все-ж таки йди геть, бо вони хотять тебе убити. Булдео каже, що ти ворожбит, але я знаю, що ти віддячив тигрові за мого Нату.

— Іди назад Месуа! — заревла громада, — а то ми й тебе заб'ємо камінням!

Моуглі засміявся коротким, злим сміхом: камінь влучив йому в лице, потекла кров...

— Іди, Месуа! Всі ці балачки також не розумні, як і всі ті, що вони оповідають під деревом увечері про звірів. Принаймні знай, що за твого сина віддячено.

— Прощай! Тікай хутчій, я зараз впущу товар і він понесеться хутче, ніж їх каміння. Я не ворожбит, Месуа! Прощай! — Ну, Акело! — ще раз закричав він, — гони череду до села!

Буйволи вже давно чекали з тривогою, щоб їх пустили в ворота: як вихор понеслися вони на натовп людей, котрі тікали на всі боки.

— Пощитайте їх — закричав зневажливо Моуглі, — може я вкрав ваше добро! Пощитайте, бо вашим чередником я більше не буду. Пощитайте, людські діти, і подякуйте Месуа, що я не прийду до вас з моїми вовками, щоб поганятись за вами по улицях.

Він повернувся і пішов з самотнім вовком. Коли він глянув на небо, вкрите зорями, то відчув себе щасливим.

— Тепер вже не доведеться мені спати в сільцях, Акело! Дістаньмо шкуру Шер-хана і підемо... Ні, не будемо ніякого зла робити селянам — Месуа була доброю до мене.

Коли місяць зійшов над долиною і залив її сріблястим світлом, селяне з острахом дивилися, як Моуглі йшов з двома вовками. Він ішов твердими, сміливими вовчими кроками, такими, що непомітно скорочують одну за другою милі. Селяне кинулися до церкви, почали ще дужче дзвонити в дзвони, та вибивати в черепашки. Месуа плакала, а Булдео все прибірюючи, дійшов до того, що оповідав вже, як Акела стояв перед ним на задніх лапах та говорив по-людськи.

Місяць вже заходив, як Моуглі з двома вовками підходив до Скелі Ради і спинився перед лігвом Вовчиці.

— Мене прогнали люди, матусю! — закричав Моуглі, — але я прийшов з шкурою Шерхана, щоб додержати свого слова!

Вовчиця вискочила з лігва з дітьми, очі її заблищали, коли вона побачила Шерханову шкуру.

— Давно ще, коли Шер-хан просунув у наше лігво свою голову й лапи, щоб убити тебе, маленьке жабенятко, я сказала йому, що ти будеш полювати за ним точнісінько так, як він тоді полював за тобою. Чудово зроблено!

— Чудово зроблено, маленький братіку, — повторив густий голос в кущах. — Всі ми зажурилися за тобою в нетрях!

І Багіра підскочила до голих ніг Моуглі. Всі вони злізли на Склею Ради, а Моуглі розіслав тигрову шкуру на плесковатім камені, де звичайно сидів Акела. Він прикріпив її чотирма ломаками бамбуку і почав на ній танцювати, та співати про свою перемогу.

Акела ліг на шкуру, а коли Моуглі скінчив, то він виголосив заклик Ради: — Дивіться, дивіться уважніше, о вовки! — цілком так, як робив се в той час, коли Моуглі в перший раз сюди привели.

З того часу, як Акелу скинули з урядування, родина лишилася без голови і кожний полював сам собі. Але не дивлячись на се, всі звірі по звичці відповіли на заклик і почали збиратися. Де-які вовки кульгали, се трапилось від капканів та куль з рушниць, інші були худі і кволі від того, що не було чого їсти, а де-яких то й зовсім не було видно. Але всі, скільки ще лишилося їх, зібралися на Скелю Ради і побачили смугнасту Шер-ханову шкуру та його величезні лапи, що звисали з гострими кистями.

— Дивіться уважніше ви, вовки! Чи здержав я своє слово? — промовив Моуглі. І вовки завили:

— Так!...

А один з них, весь оскублений, закричав: — Будь нашим головою, як і давніш, Акело! Будь отаманом нашим, людська дитино! У нас безладдя, ми безсильні і всі ми хочемо знову бути вільною родиною.

— Ні, — замурчала Багіра, — се неможливо. Коли ви будете ситими, то знову покажитесь. Не дурно ж звать вас Вільною Родиною.

— І вовча родина, і людська родина прогнали мене, — сказав Моуглі. — Тепер я буду полювати в нетрях сам.

— Ми також будемо полювати з тобою! — закричало четверо вовчат.

І Моуглі пішов і почав полювати в нетрях з своїми чотирма братами.

—————

Бамбук — рослина, що нагадує наш очерет. (Пер.)